

Aarschot, Fietssnelweg Aarschot-Leuven

Programma van Maatregelen

Auteur:

Kim Aluwé

Erkend Archeoloog:

K. Aluwé (OE/ERK/Archeoloog/2021/00029)

1 Inleiding

Het Vlaams Erfgoed Centrum heeft in maart 2023 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie fietssnelweg Aarschot-Leuven te Aarschot.

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek werd voldoende informatie gewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop. Het bureauonderzoek leverde in functie van deze archeologienota voldoende gegevens op om een gefundeerd advies voor vrijgave te formuleren.

Voor de zone van de geplande werken kan de volgende specifieke verwachting worden opgesteld:

- Een vondstniveau uit het Paleolithicum en/of Mesolithicum kan in een eolisch lemig zanddek, mogelijk aan de onderzijde van het plaggendek aanwezig zijn. Een artefactensite uit de steentijd manifesteert zich als een horizontale en verticale spreiding van vondsten, die over het algemeen vooral bestaan uit stenen artefacten en houtskool. Een sporenniveau ontbreekt doorgaans voor het Paleo- en Mesolithicum. Sites uit deze periode zijn over het algemeen zeldzaam en bezitten daardoor een hoog kennispotentieel. De archeologische waarden kunnen zijn aangetast door o.m. landgebruik en de huidige bebouwing. Een lithische assemblage dat is aangetast kan evenwel nog steeds een kennispotentieel bezitten vanwege de verticale spreiding van het materiaal. Systematisch zeefonderzoek in de laatste decennia heeft namelijk aangetoond dat bij een intacte vuursteenvindplaats het materiaal een verticale spreiding kent.¹ Deze spreiding ontstaat doordat materiaal dat oorspronkelijk aan het oppervlak lag, door bodemvormingsprocessen langzaam door de top van het sediment zakt.
Het plangebied bevindt zich op de overgang van de lager gelegen Demervallei in het noorden naar het zandige Hageland in het zuiden. Op deze overgang worden verschillende ZW-NO georiënteerde heuvelruggen aangetroffen. Het plangebied ligt net ten noorden van en evenwijdig aan deze heuvelruggen, exact op grens van de valleigronden. Tijdens veldkarteringen werden zowel in de lageregelegen Demervallei als op de ijzerzandsteenruggen talrijke lithische artefacten uit het Paleolithicum, Mesolithicum en Neolithicum ingezameld. Er kan voor het plangebied dan ook een groot potentieel worden vastgesteld voor het aantreffen van prehistorische artefactenconcentraties.
- Een sporenniveau uit het Neolithicum tot en met de Late Middeleeuwen kan aan de top van eolisch lemig zanddek worden aangetroffen, mogelijk aan de onderzijde van het plaggendek. Een eventueel sporenniveau is over het algemeen het beste zichtbaar vanaf de B horizont. De archeologische waarden kunnen zijn aangetast door landgebruik en/of bestaande bebouwing. Een sporenniveau dat is aangetast kan evenwel een kennispotentieel bezitten indien spoorrestanten op een dieper niveau bewaard zijn gebleven.
Onderzoek met ingreep in de bodem is tot op heden eerder beperkt in de nabije omgeving van het plangebied, waardoor er een groot potentieel is op kenniswinst bij verder onderzoek. Op basis van de landschappelijke ligging van het plangebied op de rand van een rivierdal kan een matig potentieel worden vastgesteld voor het aantreffen van sporensites vanaf het Neolithicum.

¹ Deeben 1999.

- Het plangebied is in de Nieuwste tijd in gebruik als weide- en akkerland met enkele wegen. Er worden dan ook geen sporenniveaus uit deze periode verwacht, uitgezonderd incidentele sporen van activiteiten gerelateerd aan bovengenoemd landgebruik. Het kennispotentieel van dergelijke sporen is laag.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

De opdrachtgever plant de aanleg van een deel van de fietssnelweg Aarschot-Leuven langsheen de spoorweg tussen de Baan op Rotselaar en het station van Aarschot.

Op de Baan op Rotselaar en Turfputten wordt de bestaande wegenis vervangen door fietssnelweg. De nieuwe verharding is ca. 45cm diep en wordt volledig binnen het bestaande gabarit aangelegd. Deze ingreep zorgt dan ook niet voor een verdere verstoring van het bodemarchief.

Ter hoogte van de kruising van de Baan op Rotselaar met de Begijnendijksesteenweg wordt een fietstunnel aangelegd. Deze zorgt voor een maximale bodemverstoring tot ca. 4,5m diep over een afstand van ca. 38m. Door de reeds bestaande weginfrastructuur is de bodem op deze locatie al minstens tot een bepaalde diepte verstoord. De geplande bodemingreep overschrijdt de diepte van de bestaande verstoring en zorgt zo voor een bedreiging van het archeologisch bodemarchief op grotere diepte. Door de beperkte oppervlakte van de ingreep en de reeds bestaande verstoring is de kans op nuttige kenniswinst bij verder onderzoek als nihil te beschouwen. Verder onderzoek wordt daarom kosten-baten niet aanbevolen.

Nabij Nieuwland en de Gaston Geenslaan wordt een 4m brede nieuwe fietssnelweg aangelegd in de graskant naast de bestaande spoorwegberm en doorheen een begroeide zone tussen de spoorweg en Nieuwland. De compleet nieuwe verharding zorgt voor een bodemverstoring tot 45cm diep. Hoewel de aanleg van dit deel van de fietssnelweg wel degelijk een bedreiging vormt voor het archeologisch bodemarchief, is de kans op nuttige kenniswinst bij verder onderzoek door de beperkte breedte van de bodemingreep als nihil te beschouwen. Verder onderzoek wordt daarom kosten-baten niet aanbevolen.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.